

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze bakalářská práce

**Institut prezidenta České republiky se zaměřením na
problematiku volby prezidenta republiky**

Albert Maršál

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá volbou prezidenta republiky v právním řádu České republiky. Předmět zkoumání spočívá v ověřování, zda jednotliví kandidáti na post hlavy státu postupovali při financování své volební kampaně v souladu s platnými právními předpisy. Práce charakterizuje všeobecná východiska institutu prezidenta republiky zaměřená na jeho volbu, následuje analýza hospodaření kandidátů s finančními prostředky na volební kampaň v návaznosti na soulad se zákonem a nakonec jsou metodou syntézy vyhodnoceny výsledky. Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že většina kandidátů postupovala v mezích zákona až na Jana Fischera a určité pochybnosti existují i u Miloše Zemana a Jiřího Dienstbiera. V průběhu prováděné analýzy bylo dále zjištěno, že současný zákon upravující volbu prezidenta obsahuje určité nedostatky, které by se měli do příští volby odstranit.

Klíčová slova: zákon, prezident, volby prezidenta, volební systém, financování volební kampaně, kandidát, přímá volba, nepřímá volba, ústava

Cíl práce a metodika

Stěžejním cílem této bakalářské práce je zodpovězení hypotézy, zda-li jednotliví kandidáti na prezidenta České republiky postupovali při financování volebních kampaní v první přímé volbě hlavy státu v roce 2013 podle platných právních předpisů, zejména pak podle zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky, který byl přijat v souvislosti se změnou způsobu volby prezidenta.

Dílčím cílem práce je přiblížit hospodaření kandidátů s finančními prostředky v průběhu volební kampaně a dále charakteristika teoretických východisek relevantních pro institut prezidenta republiky v právním řádu České republiky se zaměřením na problematiku volby hlavy státu včetně historického kontextu volby spolu s problematikou volby prezidenta v právním řádu Slovenské republiky.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Obě části vychází ze studia odborné literatury, relevantních právních předpisů a další zdrojů. Teoretická část je zpracována formou literární rešerše a zahrnuje analýzu problematiky volby prezidenta České republiky a volby prezidenta Slovenské republiky.

Praktická část práce se opírá především o ekonomickou analýzu vyúčtování volebních kampaní jednotlivých kandidátů na prezidenta republiky (včetně grafického znázornění) s návazností na sledování dodržování zákonem stanovených pravidel financování kampaní uvedených v zákoně č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky. Za pomoci metody syntézy získaných poznatků je v závěru bakalářské práce zodpovězena hypotéza, jež byla formulována v cíli práce.

Vlastní práce

Od roku 2013 se prezident České republiky volí přímo samotnými občany. Spolu s přijetím ústavního zákona, který změnil způsob jeho volby, byl schválen i příslušný prováděcí zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky upravující pravidla ustavení hlavy státu do funkce. Hypotézu stanovenou v cíli, práce zkoumá především proto, že jedním z východisek tohoto zákona je povinnost kandidátů transparentně hospodařit s finančními prostředky souvisejícími s volební kampaní, přijatý zákon navíc oproti původnímu způsobu voleb zpřísnil pravidla, která museli kandidáti při financování kampaně dodržet.

Je potřeba zmínit, že schválený prováděcí zákon disponuje určitými nedostatky. Například, poruší-li kandidát některé zákonné ustanovení o financování volební kampaně, může se pouze jiný kandidát na prezidenta domáhat u soudu, aby rozhodl, že došlo k porušení pravidel financování volební kampaně. To znamená, že iniciativa ze strany veřejnosti je vyloučena.

Transparentnosti financování volební kampaně by pomohlo ustanovení v zákoně týkající se nutnosti průběžně (například v intervalu jednoho týdne) zveřejňovat na svých internetových stránkách výpis darovaných částek spolu se všemi údaji potřebnými k jednoznačné identifikaci darujícího, aby bylo možné sledovat původ příjmů již během probíhající kampaně.

Pro tuto práci relevantním nedostatkem je, že schválený zákon neupravuje, po jakou dobu musí být veřejnosti přístupné vyúčtování volební kampaně jednotlivých kandidátů. Na základě takové neúplnosti zákona není v současnosti možné provést rozbor příjmů a výdajů a zhodnocení dodržování právních předpisů při financování volební kampaně u Jany Bobošíkové a Přemysla Sobotky.

Opomenou-li se tyto dva kandidáti, je možné prohlásit, že většina kandidátů zákonem stanovená pravidla respektovala a postupovala při financování volební kampaně v mezích

zákonu. Jednoznačnou výjimku tvoří pouze J. Fischer, který porušil pravidla financování kampaně, tím, že k manipulaci s peněžními prostředky využíval dva volební účty. Pochybnosti také vyvstávají u M. Zemana, který pravděpodobně využíval určité finanční zdroje dlouho před založením volebního účtu, avšak tyto prostředky se na volebním účtu nevyskytují. Poslední nejasnost se vyskytuje u J. Dienstbiera, který na svých internetových stránkách nezveřejnil seznam dárců se všemi identifikačními daty. Je možné, že seznam existoval, ale dnes už není součástí k dispozici.

Pravdou je také, že všichni kandidáti, kromě V. Franze, nevrátili dary nesplňující podmínky nutné k identifikaci darujícího zpět dárci (J. Dienstbier určitou sumu vrátil, ale není zjištěné, zda vrátil všechny příspěvky bez údajů potřebných k identifikaci), nicméně ani jeden kandidát nevyužil tyto prostředky ke splacení svých závazků.

Další pravidla financování volebních kampaní, které ukládá prováděcí zákon, nebyla porušena. Kandidáti identifikovali odesílatele přijatých finančních prostředků, které využili k financování své kampaně. Limit maximální výše výdajů na kampaň žádný kandidát nepřekročil, ačkoli u J. Fischera panují určité pochybnosti. Podmínka vést o kampani účetnictví v plném rozsahu byla splněna, včetně dalších nařízení prováděcího zákona.

Seznam vybraných použitých zdrojů

KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. 2. Vyd. Praha: Leges, 2011. 223 s. Teoretik. ISBN 978-80-87212-95-0.

NOVÁK, Miroslav, ed. a BRUNCLÍK, Miloš, ed. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech - Česká republika v komparativní perspektivě*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. 399 s. Bod. ISBN 978-80-7363-179-6.

ŠEDO, Jakub, ed. *České prezidentské volby v roce 2013*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. 253 s., viii s. obr. příl. Politologická řada; sv. č. 42. ISBN 978-80-7325-325-7.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky).